

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи**

Якубенко Марія Олександрівна

**«Комунікативні компетентності фахівця соціальної
сфери»**

спеціальність 231 Соціальна робота

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-професійною програмою (освітньо-науковою програмою)
«Соціальна робота»

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

*доктор педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи Клименко Ю.А.*

Умань – 2021

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичне обґрунтування поняття «Соціальна компетентність»	
1.1 Зміст і структура соціальної компетентності фахівця.....	7
1.2 Соціальна компетентність: співвідношення наукових категорій.....	12
Розділ 2. Соціально-психологічна компетентність особистості та психологічні шляхи її підвищення.	
2.1. Поняття соціально-психологічної компетентності.....	22
2.2. Вербальні та невербальні засоби спілкування	30
2.3. Методи діагностики та розвитку комунікативної компетентності.....	34
2.4. Методи групового навчання спілкуванню	40
Розділ 3. Аналіз методів дослідження комунікативної компетентності	
3.1. Активні методи соціально-психологічного впливу на комунікативні процеси	43
3.2. Розробка соціально-психологічного тренінгу для розвитку комунікативної компетентності.....	46
Висновок	53
Список використаних джерел.....	55

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Людське суспільство немислиме поза спілкуванням. Спілкування виступає необхідною умовою буття людей, без якого неможливе повноцінне формування не тільки окремих психічних функцій, процесів і властивостей людини, але й особистості в цілому. Реальність і необхідність спілкування визначена спільною діяльністю: щоб жити люди змушені взаємодіяти. Спілкується завжди діяльна людина, діяльність якого перетинається з діяльністю інших людей. Спілкування дозволяє організовувати громадську діяльність і збагатити її новими зв'язками і відносинами між людьми.

Людина з моменту народження спілкується з іншими людьми, а часом люди, що відрізняються високими досягненнями у вивченні явищ матеріального світу, виявляються безпорадними в області міжособистісних відносин, тому людина повинна вивчати правила взаємодії з людьми, щоб стати соціально повноправним членом суспільства. Іншими словами, спілкування буде ефективно лише тоді, коли люди, які взаємодіють один з одним, компетентні в даній ситуації.

У самому загальному плані компетентність у спілкуванні припускає розвиток адекватної орієнтації людини в самому собі - власному психологічному потенціалі, потенціалі партнера, в ситуації та завданні.

Таким чином, формування комунікативної компетенції людини є актуальною проблемою соціальної психології, рішення якої має важливе значення як для кожної конкретної людини, так і для суспільства в цілому.

Метою магістерської роботи є розкриття сутності комунікативної компетенції, виявлення основних її складових та дослідження методів розвитку.

Мета передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Окреслити поняття «комунікативної компетентності фахівця соціальної сфери»;
2. Розглянути засоби спілкування;
3. Дослідити методи діагностики та розвитку комунікативної компетентності;
4. Проаналізувати методи впливу на комунікативні процеси.

Об'єкт дослідження – комунікативні компетентності фахівців соціальної сфери.

Предмет дослідження – особливості розвитку комунікативних компетентностей фахівців соціальної сфери.

В процесі дослідження використовувалися наступні **методи дослідження**: теоретичні – аналіз соціально-психологічних, джерел з проблеми дослідження для узагальнення даних, з'ясування сучасного стану досліджуваної проблеми; визначення сутності понять; емпіричні – спостереження, інтерв'ю, соціально-психологічний експеримент для перевірки ефективності методів діагностики та розвитку комунікативної компетентності фахівців соціальної сфери.

Експериментальна база дослідження. Об'єднана територіальна громада м. Умані.

Теоретичне значення дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні поняття «комунікативна компетентність фахівця соціальної сфери»; у збагаченні теоретичних уявлень про способи спілкування та методи діагностики та розвитку комунікативної компетентності

Практичне значення дослідження полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані у процесі фахової підготовки студентів до практичної діяльності у сфері соціальної роботи. Результати роботи можуть бути використані в процесі розробки курсів з соціальної роботи, психології, соціальної педагогіки для студентів закладів освіти, які готують фахівців допомагаючих професій.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні результати дослідження висвітлено на конференції «Спеціальна та інклюзивна освіта»; у Збірнику наукових праць студентів, 2021.

Структура дослідження. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури. Список використаних джерел нараховує 42 найменувань. Загальний обсяг роботи – 57 сторінок.

ВИСНОВКИ

Аналіз соціально-педагогічної, психологічної, соціологічної та філософської літератури засвідчує, що на сьогодні не існує єдиного визначення поняття “соціальна компетентність”, відсутні як діагностичні методики, так і методики формування соціальної компетентності майбутніх викладачів вищої школи. Соціальна компетентність - це набута здатність гнучко орієнтуватися в мінливих соціальних умовах та ефективно взаємодіяти з соціальним середовищем.

Основним завданням соціальної компетентності є досягнення самостійності та прийняття відповідальності за себе та свої вчинки. Формування соціальної компетентності обумовлено такими когнітивними процесами як самопізнання, самовідношення та самовизначення.

Виходячи з того, що в сучасному суспільстві зростає значимість компетентності в спілкуванні, розвиток останньої є актуальною проблемою соціальної психології.

Соціально - психологічний тренінг є ефективним засобом психологічного впливу, що дозволяє вирішувати широке коло завдань у галузі розвитку компетентності в спілкуванні

Активне використання соціально - психологічного тренінгу для вирішення реальних практичних проблем є актуальним завданням соціальної психології. Основу контингенту можливих учасників груп соціально - психологічного тренінгу складають особи трьох категорій: а) різного рівня керівники, б) люди, професія яких передбачає інтенсивне спілкування, в) люди, які відчують серйозні труднощі в спілкуванні.

Соціально - психологічний тренінг не може розглядатися в якості лабораторії «зростання особистості». У дійсності, тренінг здатний дати лише спонукальний поштовх до глибоких особистісних змін, які потім можуть розвиватися і зміцнюватися в умовах реальної життєдіяльності, що є єдиною сферою і основним джерелом особистісних перебудов.